

Türkiye
Beyaz Eşya
Sanayicileri
Derneği

Onarım Hakkı

right to repair ürünlerin onarım hakkı

Bu kavram **Avrupa Komisyonunun**

- 2019 tarihli Avrupa Yeşil Mutabakatı
- 2020 tarihli Döngüsel Ekonomi Aksiyon Planı
- 2020 tarihli Yeni Tüketici Gündemi

gibi stratejik bazı dokümanlarında telaffuz edildi.

Right To Repair

<https://youtu.be/LFNxyDjrpNE>

Onarım hakkı 3 farklı mesele olarak irdelenebilir;

1. Garanti kapsamı süresi boyunca onarım hakkı:

Onarım hakkının sadece üretici kaynaklı olduğu durumlar için geçerli olması.

2. Garanti süresi sonrası onarım hakkı:

Yasal garanti süresi dolduktan sonra üretici ürünün onarımını sağlamak zorunda olmaması.

3. Tüketicinin kendi başına onarım yapabilirliği:

Son kullanıcının ürünün onarımı ile ilgili imkanlara sahip olmaması.

Avrupa komisyonu mevcut durumda tüketicilerin onarım seçeneğini ne kadar sıklıkla ve hangi şartlarla kullandıkları hakkında bir çok anket çalışması yapmıştır.

5 ürün grubunu ilgilendiren çalışmada;

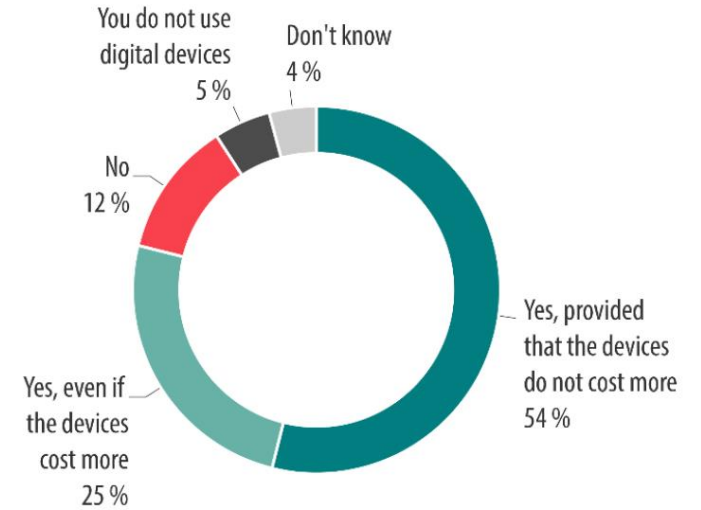
Katılımcıların son olarak;

- **%80'i bulaşık makinesi**
- **%59'u elektrikli süpürge**
- **%63'ü televizyon**
- **%63'ü cep telefonu**

onarım ettirdiklerini beyan etti.

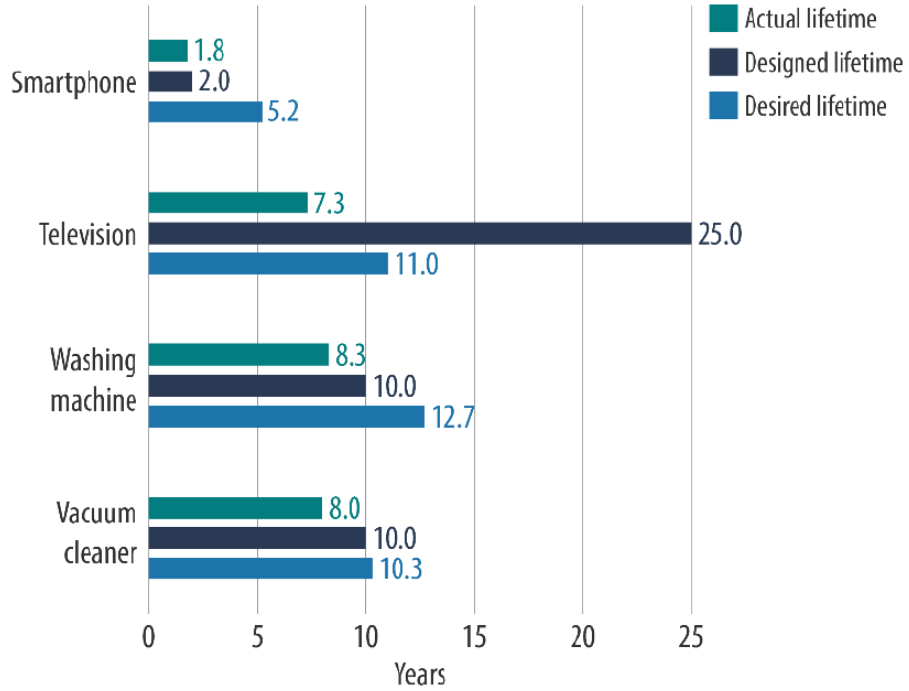
- Tüketiciler onarımları kolaylaştırmaktan yanadır. 2020 yılında yapılan bir çalışmada katılımcıların yaklaşık %80'i üreticilerin cihazları onarmayı veya ayrı ayrı parçalarını değiştirmeyi kolaylaştırması gerektiğini söyledi.

Figure 1 – Should manufacturers be required to make it easier to repair digital devices?

Source: EPRS, based on the [Special Eurobarometer](#), p. 23.

Figure 2 – Lifetime of electric and electronic products

Source: EPRS, based on a European Environment Agency [briefing](#).

Ürünün Eskimesi (kullanılamaz olma)

- **Mutlak eskime:**

Mekanik arıza ya da yazılım güncelleyememe sebebiyle işlevini yerine getirememesi

- **Göreceli eskime:**

Ürün halen işlevsel olmasına rağmen estetik, teknolojik açıdan tercihen kullanılmaması

Ürünün tasarlanan ya da arzu edilen ömründen daha önce kullanılamaz olması durumuna '**erkenden eskime**' denilmektedir.

Avrupa Parlamentosu

01

2004

«re-use and repair centres» çağrısı yaptı

02

2015

Avrupa komisyonunu ürünlerin;

- daha dayanıklı
- yenilenebilir
- dönüştürülebilir
- sökülebilir

olması için standartları geliştirmeye teşvik etti

03

2017

Ürünün onarılabilirliğini teşvik etmek için bir dizi eylem önerdi:

- tasarımsal kısıtlar
- onarım süresi
- piller ile ilgili tedbirler
- kullanıcının bilgilendirilmesi

04

2020-2021

Onarımı sistematik ve uygun maliyetli hale getirmek için bir dizi önlemler yayımladı:

- kullanım ömrü ve tamir edilebilirlik kabiliyeti bilgisi
- kullanım ölçer özelliği olması
- tamir edilebilirlik, yedek parçaların temini ve yazılım güncelleme hakkında bilgi
- onarım ve bakım bilgilerinin onarım ağına açılması
- yedek parçanın standardizasyonun teşvik edilmesi

05

Son Dönem

«Sales of Goods» direktifinde bazı gözden geçirme çağrılarında bulundu:

- garanti süresinin değerlendirilmesi
- değişim yerine onarımı teşvik etmek için aksiyonlar
- profesyonel tamirciler tarafından değiştirilen parçalar için yasal bir garanti ihtiyacı

Onarımı kolaylaştıran önlemler, Avrupa Birliği ürün gerekliliklerine özgü mevzuatlarında da bulunmaktadır.

Örneğin;

- 2007 yılında → otomobil üreticilerinin bağımsız tamircilere teşhis ekipmanına ve bakım ve onarım bilgilerine sınırsız erişim sağlamasını zorunlu kılmaktadır.
- 2019 yılında → Buzdolabı, Çamaşır Yıkayıcı, Bulaşık Yıkayıcı, TV, lambalar için aşağıdaki gereksinimler zorunlu kılınmıştır;

Buzdolabı için;

- Termostat
 - Sensör
 - PCB kart
 - Işık kaynakları
- Profesyonel tamirciler tarafından 7 yıl değiştirilebilir olmalıdır.
- Kapı kolu
 - Menteşe
 - Sepetler
 - Tepsiler
- Son kullanıcı tarafından 7 yıl değiştirilebilir olmalıdır.
- Contalar
- Son kullanıcı tarafından 10 yıl değiştirilebilir olmalıdır.

Çamaşır yıkayıcı / kurutmalı çamaşır yıkayıcı için;

- Motor, motor fırçası , kayış
 - Pompalar
 - Amortisör ve yaylar
 - Tambur ve rulmanlar
 - Isıtıcılar
 - Tüm hortumlar, valfler, filtreler ve su tutucuları dahil olmak üzere borular ile ilgili teçhizatlar
 - PCB kart
 - Termostatlar ve sensörler;
 - Yazılım ve donanım (yazılım resetleme dahil)
- Profesyonel tamirciler tarafından 10 yıl değiştirilebilir olmalıdır.
- Kapak
 - Kapak menteşesi, contası
 - Kapı kilidi mekanizması
 - Deterjan dispenseri gibi plastik çevre birimleri
- Son kullanıcı tarafından 10 yıl değiştirilebilir olmalıdır.

Bulaşık yıkayıcı için;

- Motor
 - Yıkama ve tahliye pompası
 - Isıtıcılar
 - Tüm hortumlar, valfler ve aquastop
 - Kapı bağlantısı ile ilgili parçalar
 - PCB kart
 - Display
 - Basınç anahtarı
 - Termostat ve sensörler
 - Yazılım ve donanım
- Profesyonel tamirciler tarafından 7 yıl değiştirilebilir olmalıdır.
- Kapı menteşesi
 - Kapı contası
 - Fiskiyeler
 - Filtreler
 - Sepetler, fincan rafı ve plastik aksesuarlar
- Son kullanıcı tarafından 10 yıl değiştirilebilir olmalıdır.

onarım hakkı yasa tasarısı

(*common rules promoting the repair of goods*)

Avrupa Birliği ürünlerin onarımını teşvik eden öneri metnini 22 Mart 2023 tarihinde yayınlamıştır.

Bu öneri, ürünlerin **‘erkenden eskime’**sinin önüne geçmek için garanti sürecini ve garanti süreci sonrasını ilgilendiren 6 başlıkta politikalar içerir.

1. *Onarıma öncelik verilmesi.*
2. *Bir bedel karşılığında yasal garanti dışında onarım yapma yükümlülüğü (*)*
3. *Tüketicileri tamircilerle eşleştiren bir çevrimiçi platform. (*)*
4. Tamircilere ‘Bilgi Formu’ aracılığıyla temel bilgileri sağlama yükümlülüğü getirmektedir
5. *Üreticilerin onarım yükümlülükleri hakkında bilgi verme yükümlülüğü.*
6. *AB kolay onarım standardı*

Onarım yapma yükümlülüğü;

Tüketicilerin talebi üzerine ve bir bedel karşılığında üreticiye sorumluluğu dışında kusurları giderme yükümlülüğü getirmektedir.

- *Ev tipi çamaşır makineleri*
- *Ev tipi kurutma makineleri*
- *Ev tipi bulaşık makineleri*
- *Ev tipi soğutma cihazları*
- *Doğrudan satış işlevli soğutma cihazları*
- *Elektronik ekranlar*
- *Kaynak ekipmanı*
- *Elektrikli süpürgeler*
- *Sunucular ve veri depolama ürünleri*
- *Cep telefonları, telsiz telefonlar ve tabletler*

Onarımın imkansız olduğu durumlarda, onarım yükümlülüğünden muaf tutulabilir.

Çevrimiçi Onarım Platformu

- Her üye ülke, ulusal bazda en az bir çevrimiçi platform sağlamalıdır.
 - Platform, ürün tipi ve markasına göre arama yapacak fonksiyonda olmalıdır.
 - - *Onarım yerleri*
 - *Onarım tahmini süresi*
 - *İkame ürün imkanı*
 - *Sökme, takma, taşıma imkanı/fiyat teklifi*
 - *...vs*
- } bilgilerini içermelidir
- Yenilenmiş ürünlerin de tanıtımı yapılmalıdır. Yenileme işlemi yapan işletmeleri ve satıcıları bulmaya imkan tanınmalıdır.
 - Üye ülkeler, hangi tamircilerin çevrimiçi platforma kaydolabileceğine karar verebilir olmalıdır. (üyelik şekli ve ücret...vs)

Türkiye
Beyaz Eşya
Sanayicileri
Derneği

TEŞEKKÜRLER...

Murat Kayıkçı
Vestel Beyaz Eşya
Uluslararası Regülasyonlar ve Uyum Yöneticisi